

in dit nummer

EDITORIAAL
Blue Birds / 2

BOEKEN
**De opstand van
de Geuzen / 3**

LVV
**Nieuwjaarsreceptie
met de Blue Birds / 4**

BUITENLAND
La Zizanie in Turkije / 8

LIBERAS
**Een halve toespraak
in het Nederlands / 10**

OPINIE
**Winst in de sociale
sector? / 12**

Nieuwjaar bij het LVV

Blijven overtuigen

In hartje Brussel, in een afgeladen vol Muntcafé, vond de LVV-receptie plaats met als gastspreker de nieuwe staatssecretaris van Begroting Alexia Bertrand. Zij bepleitte een nieuwe strijd voor de vrijheid en de vooruitgang omdat het liberalisme door nieuwe ideologieën, met extremisme, nationalisme en protectionisme wordt bedreigd. Daarbij waarschuwde zij voor zogenaamde nieuwe leiders die enkel op de angst en de groeiende boosheid bij de burgers inspelen.

2023 wordt volgens haar een belangrijk jaar voor de federale regering want er ligt nog veel werk op de plank: "We moeten blijven

pushen voor hervormingen van een betaalbaarder en duurzamer pensioensysteem want de kosten daarvoor zullen de komende jaren blijven oplopen. Wie hard gewerkt heeft, verdient een goed pensioen. En ook ons fiscaal systeem is toe aan een hervorming om het verschil tussen werken en niet werken te laten lonen. Wie elke dag opstaat en gaat werken, moet erop vooruitgaan. Al die hervormingen moeten ons land weerbaar maken voor de toekomst. De competitiviteit van onze bedrijven stimuleren. Ervoor zorgen dat er meer mensen aan de slag zijn. Dàt is liberalisme." – B.C.

Lees verder op blz. 4 e.v.

Blue Birds

“Laten we nu eens ophouden met alleen maar onze zwaktes te bekijken. We moeten juist onze sterktes in de etalage leggen.”

Politiek gezien wordt 2023 wellicht het jaar van de waarheid voor premier Alexander De Croo (Open Vld) die voor zijn partij bij de verkiezingen van mei 2024 glans en glorie moet brengen. Een pensioenhervorming, een fiscale hervorming, de strijd tegen de migratie, de energie- en klimaatuitdagingen... Het lijstje 'to do' is lang. Intussen duurt de oorlog in Oekraïne voort en dat is iets waar geen enkele politicus in onze contreien vat op heeft. De onzekerheid wordt er almaar groter door. Alleen het extremisme laaft zich aan deze onzekerheid en speelt in op de angsten en de boosheid van de burgers.

Knikkende knieën

Met knikkende knieën uit angst voor een electorale afstraffing zetten de meerderheidspartijen hun bestuurstocht toch voort. De ene met een al wat forsere taal dan de andere. Alexia Bertrand, de nieuwe staatssecretaris van Begroting, pleit voor een nieuwe strijd voor vrijheid en vooruitgang. Het liberalisme staat onder druk van extremisme, populisme en de boosheid van de burger. Ze stelt onomwonden voor om ons als 'Blue Birds' te gedragen, vol optimisme gelovend in de verandering, en niet als 'Black Swans' die deinen op de golven van het onheil. Met dat optimisme hoopt ze ook de in het rood gekleurde federale begroting opnieuw op het juiste spoor te krijgen.

Het is juist. Niet alles is kommer en kwel. En we laten ons maar al te veel inpakken door de zwartgallige analisten langs de zijlijn, de zelfverklaarde opiniemakers en columnisten die vrolijk en onbevangen in de media hun zeg doen, wars van enige verantwoordelijkheidszin. Veel van hen zouden beter aan de

toog plaatsnemen. Zij focussen vooral op wat er fout loopt want dat levert hoge lees- en kijkcijfers op. Wie goed nieuws brengt, wordt weggecensureerd en past niet in het plaatje van de afbraak. Moet je dan verbaasd zijn dat de mensen niet meer in democratie en eerlijk leiderschap geloven en zich laten leiden door oplichters en praatjesmakers? Laten we nu ook eens ophouden met alleen maar onze zwaktes te bekijken. We moeten juist onze sterktes in de etalage leggen?

Ons land overleefde de coronacrisis goed. De vaccinatiegraad lag hoog. De economie doet het beter dan verwacht. Er zijn veel banen bijgekomen. Er werd een akkoord gesloten met energieleverancier Engie waarbij de jongste kerncentrales tien jaar langer openblijven. Er wordt ons meer zekerheid, meer duurzame energie en meer controle beloofd. Maar er zal nog hard moeten gewerkt worden om het energie-akkoord ook in de praktijk om te zetten. Daarmee staat of valt de geloofwaardigheid van het energiebeleid van de regering-De Croo.

Hetzelfde geldt voor het migratiebeleid. Staatssecretaris Nicole De Moor (CD&V) haalt alles uit de kast om in opvang van asielzoekers te voorzien; er zijn al meer plaatsen gecreëerd dan tijdens de vluchtelingencrisis van 2015, maar je merkt dat de instroom onhoudbaar wordt, en dan krijg je drama's zoals in de Brusselse Paleizenstraat. Ook bij democratische partijen heerst meer en meer de roep om de kraan dicht te draaien en hoort men "vol is vol". België heeft op

Europees vlak zijn bijdrage geleverd, en het is misschien eens aan anderen om de handen uit de mouwen te steken. Inspanningen doen, en toch dweilen met de kraan open, dat krijg je niet meer aan je bevolking verkocht. Dus hopelijk komen er meer Europese spreidingsplannen, en geen mensen meer in de kou in 2023.

Eén van de meest te beklagen ministers dezer dagen moet toch wel Vincent Van Quickenborne (Open Vld) zijn. Het is voor ons land heel uitzonderlijk dat een politicus door de onderwereld zo wordt belaagd en in zijn privéleven geschaad. Wij zijn dergelijke toestanden niet gewoon. Hem kennende zal hij niet buigen. Veiligheid is een van de belangrijkste rechten die de bevolking van de politiek kan opeisen, en daarom verdient deze minister alle steun.

Eén strijd

En wat mogen we van MR-voorzitter Bouchez verwachten. Met hem weet je nooit, maar we willen hem toch beleefd vragen om zijn premier wat meer te steunen en minder ruzie te maken met Egbert Lachaert, de voorzitter van zijn zusterpartij, Open Vld. Met afbraakpolitiek om zichzelf in de kijker te plaatsen, haalt men het niet. Kiezers stemmen niet op partijen die ruziemaken. Je gaat toch ook niet in een café binnen waar er wordt gevochten? Dus, graag één strijd om het liberalisme in 2024 van een ondergang te behoeden. Georges-Louis, een liberale ondergang, die wil je toch niet op je geweten? ■

De jonge historicus (°1985) Pieter Serrien, reeds bekend om het schrijven van historische boeken, pakt dezer dagen uit met een min of meer onderbelicht verhaal over de Geuzen die tussen 1565 en 1587 in onze contreien in opstand kwamen tegen de katholieke kerk en zodoende de basis legden voor de Tachtigjarige Oorlog.

De opstand van de Geuzen

Pieter Serrien

door John Rijpens

Tot dusver maakte Serrien vooral naam als schrijver van sterke subjectieve verhalen rond de twee voorbije wereldoorlogen als 'Van onze jongens geen nieuws' (over de dwaaltocht van 300.000 Belgen die als verplicht opgeroepen na de inval van de Duitsers in mei 1940, beter bekend als de 'CRAB's, voor het Belgisch leger naar Frankrijk vluchtten), 'Het elfde uur' (over 11 november 1918, de laatste dag van de Eerste Wereldoorlog), 'Oorlogsdagen' (over overleven in bezet Vlaanderen 1914-1918), 'Zo was onze oorlog' (getuigenissen over de Tweede Wereldoorlog in België), 'De laatste getuige' (over overlevenden van de kampen), 'Elke dag angst' (over de terreur van de V-bommen).

Turf

In zijn jongste turf, 'In Opstand' (met meer dan 600 pagina's) heeft Serrien het over de Geuzen, een ongeregeld krijgsvolk van opstandelingen die het in de zestiende eeuw opnamen tegen de geloofsvervolging, de alleenheerschappij van katholieke kerk en de politiek van de Spaanse vorst Filips II. Het woord is afgeleid van 'gueux' (bedelaars) en waarschijnlijk het eerst smalend gebruikt door Karel van Berlaymont, één van de gabbers van landvoogdes Margaretha van Parma. In Vlaanderen bleef 'Geus' nog tot in de negentiende eeuw de scheldnaam voor 'liberaal' (!). De uiterlijke kenmerken van de Geuzen waren vaak hun grijze mantels, en hun houten bedelnapje.

Pieter Serrien (foto Ellen De Baere).

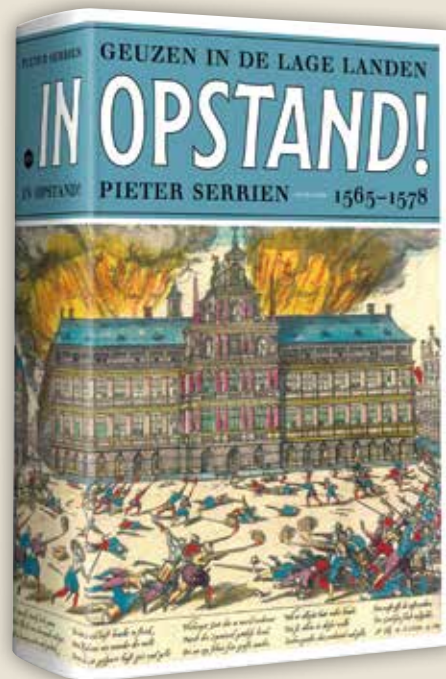
Interessante tijd

Serrien vertelde onlangs dat hij er al jaren van droomde een boek te schrijven over de opstand van de Geuzen: "Een interessante periode vol veranderingen en turbulentie, o.m. de tijd van de ontdekkingsreizen en zelfs klimaatveranderingen (de zogenaamde Kleine IJstijd midden de jaren 1560) en de voortdurende oorlogsdreiging. Een en ander leidt tot de Beeldenstorm. Gedroomd werd van een brede beweging van mensen in armoede om het hele centrale bestuur van de Nederlanden omver te werpen."

Net als in zijn vorige boeken benadert Serrien de geschiedenis door die te vertellen aan de hand van persoonlijke testimonia

van bijvoorbeeld toentertijdse ordehandhavers. Zo is elk hoofdstuk geschreven vanuit de opvatting van een strijdende of gearresteerde Geus. Frappant hierbij is dat één van de hoofdpersonages geen heldhaftige machofiguur is maar ene Petronella van Praet, bijgenaamd 'Moeder der Geuzen' en al de zestig voorbij aan het begin van de opstand. Zij beschermde het lokaal van de Geuzen en moedigde haar zonen en dochters aan om deel te nemen aan de activiteiten. ■

Pieter Serrien, *In Opstand! Geuzen in de Lage Landen*, Horizon, Amsterdam-Antwerpen, 2022, 624 blz., 34,99 euro.

Nieuwjaar bij het LVV

GASTSPREKER ALEXIA BERTRAND

In hartje Brussel, in een afgeladen vol Muntcafé, in aanwezigheid van talrijke sympathisanten, onder meer nationaal Open Vld-voorzitter Egbert Lachaert, Brussels minister Sven Gatz, en enkele parlamentsleden, hield het LVV zijn nieuwjaarsreceptie om zijn werkjaar 2023 in te zetten. En dit voor het eerst na twee jaar gedwongen afgelasting wegens de covid-pandemie. Niemand minder dan de nieuwe staatssecretaris van Begroting, Alexia Bertrand (Open Vld), werd als gastspreker uitgenodigd.

Het is tijd voor de 'Blue Birds'

Na het welkomstwoord van LVV-voorzitter Thibault Viaene (lees elders), beklom de staatssecretaris het LVV-podium en bracht de volgende boodschap:

"Dames en Heren, beste liberale vrienden, Laat me beginnen met de LVV-voorzitter Thibault Viaene en de ere-voorzitter, Clair Ysebaert (verontschuldigd), en de LVV-politiek secretaris Lawrence Vanhove, te bedanken voor de uitnodiging. Ik vind het bijzonder fijn om hier vandaag te staan. Na twee jaar kunnen we elkaar opnieuw zien, opnieuw klinken en opnieuw samen ideeën uitwisselen, samen debatteren en samen naar inzichten zoeken, zodat we met ons allen verder aan de liberale toekomst kunnen bouwen. De liberale toekomst, ik ben ervan overtuigd, is er een van vooruitgang, van hoop en van verantwoordelijkheid nemen. Zaken die vandaag de basis vormen van ons engagement.

Goed nieuws

Want ik weet niet of u het soms opmerkt, ik in ieder geval wel, maar wie af en toe de krant leest, kan er eigenlijk niet omheen dat

het soms zoeken is naar hoopvol nieuws. Neem nu afgelopen weekend. Eigenlijk was er bijzonder veel goed nieuws. Zo schreef La Dernière Heure dat het gemiddeld financieel vermogen van de Belg zelfs exclusief het vastgoed, het tweede hoogste van Europa is. Toch een positieve vaststelling voor ons land. Enkel de Nederlanders doen beter. En in De Morgen stelde Guillaume Boutin, de CEO van Proximus, dat de kansen in België voor het grijpen liggen. En dat wie wil, hier volop kan ondernemen. Het groeien en bloeien. Hij neemt zelfs de steeds luider wordende kritiek op de automatische loonindexering op de korrel. Straf toch hé? Dat we dit van een buitenlander moeten horen?

Maar helaas moet dat goede nieuws al te vaak opboksen tegen de dagelijkse stortvloed aan slecht nieuws. En zijn er steeds mensen die blijven roepen dat alles slecht gaat, en focussen op het negatieve. Steven Pinker, een Amerikaans auteur, zei het al in zijn boek 'Enlightenment now' (Verlichting nu), een aanrader, "vandaag is er bijna een 'bias' (vooroordeel) om alleen dat te zien wat slecht gaat, wat niet werkt. En het is vooral dat negatieve waar de pers op focust. Nega-

tieve berichten overheersen het nieuws. En het lijkt zelfs alsof het goede te gewoon is geworden. Terwijl het eigenlijk net dat goede is dat ons moet doen blijven geloven in vooruitgang.

Onverwachte gebeurtenissen

Laat me u daarom iets vertellen over 'Blue Bird-events'. The Financial Times bracht dat fenomeen vorige vrijdag naar voor. Als tegenhanger van de Black Swan-theorie. Eind de jaren 2000 werd deze bedacht door de auteur Nassim Nicholas Taleb, voor onverwachte gebeurtenissen die een maatschappij volledig kunnen ontregelen, zoals de covid-crisis of de oorlog in Oekraïne. De term bleef hangen als symbool voor de negatieve schokken tijdens de wereldwijde crisis van 2008. Sindsdien zien we dat de wereld bijna continu op zoek is naar die Black Swans. Zouden we niet beter focussen op Blue Bird-events die zeldzame, onvoorziene gebeurtenissen, geluk en voorspoed brengen? The Times geeft ons een aantal voorbeelden van die mogelijke Blue Bird-events voor 2023: een verrassende vrede in Oekraïne, waardoor de energie- en voedselprijzen onmiddellijk zouden dalen; een

dooi in de Koude Oorlog tussen de VS en China, die de wereldhandel zou kunnen stimuleren. Ik geef het toe, op dit ogenblik lijkt geen van deze scenario's waarschijnlijk. Maar dat is nu eenmaal de essentie van Blue-Birds.

Liberalisme als kern

Ik hoor jullie al denken dat ik naïef ben en op zoek ga naar alles wat goed gaat, dat we allemaal gewoon even onze ogen moeten sluiten voor al wat slecht is en hoopvol moeten afwachten tot dat er iets goeds gebeurt dat alles gaat veranderen. Neen, dat is absoluut niet waar het over gaat. Het is veel meer dan dat. Het is een manier om naar de wereld te kijken die gaat over de kern van liberalisme. De eerste stap gaat over 'framing'. We kunnen kiezen hoe we naar de wereld en de werkelijkheid kijken. Als liberalen geloven wij dat het anders en beter kan. Wie met die positieve en hoopvolle blik naar de zaken kijkt, kan echt dingen in beweging brengen. En dat is waar die tweede stap om draait: onmiddellijk verbeteren wat vandaag minder goed loopt. Dat is voor mij de kern van liberalisme. Geloven dat alles altijd beter kan. En dat vervolgens vertalen in concrete acties. Verantwoordelijkheid nemen, kansen grijpen, vicieuze cirkels doorbreken, en vervangen door deugdzame cirkels. Blue Bird-events mee helpen creëren. Denk bijvoorbeeld aan het recent akkoord dat de regering sloot met Engie om twee kerncentrales met tien jaar te verlengen. Onmogelijk zei iedereen in 2020. En vandaag is het een feit. In een wereld van negatieve framing hebben we het liberalisme dus meer dan ooit nodig. Geloven in vrijheid, emancipatie en ondernemen is meer dan ooit relevant.

Verkeerde leiders

Helaas beseft vandaag niet iedereen waar liberalisme, kapitalisme en geloof in welzijn ons gebracht hebben. De laatste jaren verliest liberalisme aan populariteit in het voordeel van andere ideologieën. Maar de strijd voor vrijheid en vooruitgang heeft

wel voor heel wat omwentelingen gezorgd in onze maatschappij. Zaken die mensen soms vergeten, of zelfs helemaal niet weten. Dat wij bijvoorbeeld veel langer leven dan vroeger. Of bijvoorbeeld dat de armoede in de wereld de laatste dertig jaar bijna met de helft gedaald is. Pinker legt bij dat laatste voorbeeld ook de vinger op de wonde. "It is not looking on the bright side. It's a fact that people don't know." Met andere woorden: de realisaties van liberalisme zijn tastbaar, geen naïef optimisme. We mogen ons dus niet laten verlammen door negatieve 'bias' want door te focussen op het negatieve gaan we als maatschappij op de duur ook zo handelen. En halen we soms het slechtste in elkaar naar boven. Door polariseren groeit de populariteit van nieuwe ideologieën nog meer, zoals protectionisme, het nationalisme, vaak extremisme en populisme. In die nieuwe ideologieën zien we de zogenaamde sterke leiders opstaan. Sterke leiders, die weten dat wij als mens beter slecht nieuws onthouden, dan goed nieuws. En spelen daarmee in op de angsten en de groeiende kwaadheid van de burgers. Onderzoek wijst ook vandaag uit dat de jeugd opkijkt naar die sterke leiders, en hen graag aan de macht wil zien. Uit een enquête van Het Nieuwsblad bleek onlangs zelfs dat de helft van de twintigers liever één sterke leider ziet, dan al die verschillende partijen. Maar wat zien we vandaag met zo'n sterke leiders? In China leefden de mensen bijna drie jaar opgesloten. In Rusland, geen vrijheden en jonge mannen die naar het slagveld worden gestuurd. In Iran, continue schendingen van de mensenrechten. Zulke voorbeelden moeten ons doen beseffen wat wij vandaag hebben. Vrijheid, is dat niet de kern van het liberaal project? We moeten die vrijheid koesteren, want ze kan soms snel verdwijnen.

Liberaal accenten

Wat we vandaag dus nodig hebben zijn vrije leiders, leiders die hoopvol zijn over de toekomst, die bruggen bouwen, en de handen uit de mouwen steken, leiders die beseffen dat er veel uitdagingen op ons wachten. Rond de houdbaarheid van onze financiën, maar ook voor onze vrijheden, voor weten-

LVV-voorzitter Thibault Viaene benadrukte in zijn welkomstwoord tijdens de nieuwjaarsreceptie dat het Liberaal Vlaams Verbond een belangrijk onafhankelijk forum blijft “voor Vlaamse liberalen die zich inzetten voor een vrije, democratische en welvarende samenleving”. Hij pleitte voor een deugdtair beleid op de langere termijn.

→ schap en technologie, voor het klimaat. We moeten er niet flauw over doen, er zijn veel zaken die niet goed gaan. De situatie van onze begroting, bijvoorbeeld, is niet goed, en kan en moet veel beter. Maar het blijft daarbij bijzonder belangrijk dat we focussen op wat we wel samen kunnen bereiken, en vooral niet vergeten wat we vandaag al gerealiseerd hebben. We zijn er in tijden van zware crisis in geslaagd om onze burgers en bedrijven te beschermen, we doen investeringen in essentiële infrastructuur, in veiligheid, in defensie. We hebben maatregelen genomen om de activiteitsgraad op te trekken en hebben daarin onze liberale accenten kunnen leggen, zoals de uitbreiding van de flexi-jobs, nachtarbeid mogelijk maken voor de e-commerce-sector zonder vetorechten van de vakbonden, en lastenverlagingen van 1 miljard euro voor de bedrijven. Er wordt heel hard gewerkt om arbeidsongeschikten terug aan het werk te krijgen, en we hebben extra-belastingen voor de middenklasse kunnen vermijden. Laten we ook focussen op lichtpunten voor de toekomst. De energieprijzen dalen weer, al

“Deugdtair budgettair beleid is nodig”

En de voorzitter ging verder:

Begroting in het rood

“Het valt niet te ontkennen dat het voor iedereen, persoonlijk, voor ons land, en voor de liberale partij, geen makkelijke tijden zijn geweest. Maar in onzekere tijden hebben de liberalen de nodige bestuursverantwoordelijkheid genomen. Zeker geen evidentie in tijden waar geschreeuw langs de zijlijn op meer bijval kan rekenen dan het land in nood te besturen. Met de premier leveren we het gezicht van een regering die moet manoeuvreren tussen een pandemie en een oorlog. En dat is zeker geen eenvoudige taak. Een taak die politieke stuurmanskunst en een zeer dik olifantenvel vergt. Net zoals in veel andere landen heeft de opeenvolging van crisissen diepe kraters geslagen in de Belgische overheidsfinanciën. België is zeker geen uitzondering op die regel. Alle landen hebben bud-

gettair moeten zwoegen. Wel kunnen we niet ontkennen dat de Belgische begroting al vóór covid en Oekraïne structureel roodkleurde. Met een begrotingstekort van 5,8 procent zijn we bijna de Europese rode lantaarn.”

Vijf voor twaalf

“Het is vijf voor twaalf. En een crisis mag nooit een excuus zijn voor budgettaire nonchalance. Een kwaal waar ons land iets te veel en iets te vaak aan lijdt. We moeten beseffen dat een degelijk budgettair beleid en een bepaalde vorm van begrotingsorthodoxie essentieel zijn om het vertrouwen tussen politiek en burger te herstellen, solidariteit tussen generaties te organiseren en onze sociale zekerheid te beschermen. Helaas kan de Belgische politiek niet altijd verder kijken dan de volgende verkiezingen. Partijen zijn in de ban van peilingen en populariteitspolls, maar bekommeren zich helaas te weinig over het

blijven ze onvoorspelbaar, we hebben waarschijnlijk een recessie afgewend. En de Nationale Bank stelde haar cijfers al bij omdat de economie beter stand houdt dan verwacht.

Werk op de plank

Die lichtpunten moeten onze leidraad zijn in het werk dat ons nog wacht. Want door de constante crisismodus van de voorbije jaren ligt er nog heel veel beleidswerk voor de lange termijn op de plank. En net daarom is 2023 zo belangrijk. We moeten blijven pushen voor hervormingen van een betaalbaarder en duurzamer pensioensysteem want de kosten daarvoor zullen de komende jaren blijven oplopen. Wie hard gewerkt heeft, verdient een goed pensioen. Dat moet de inzet zijn. Maar het nieuw systeem moet ons ook wapenen voor de toekomst, voor de vergrijzing zodat de pensioenen betaalbaar blijven. En ook ons fiscaal systeem is toe aan een hervorming om het verschil tussen werken en niet werken te laten lonen. Wie elke dag opstaat en gaat werken, moet erop vooruit gaan. Al die hervormingen moeten ons land weerbaar maken

voor de toekomst. De competitiviteit van onze bedrijven stimuleren. Ervoor zorgen dat er meer mensen aan de slag zijn. Dát is liberalisme. Geloven in de kracht van de mensen. In hun potentieel. Blijven overtuigen dat hervormingen de oplossing zijn. Ervoor zorgen dat we ons land financieel terug op de sporen krijgen. Zo gaan we Blue Birds creëren.

Beste liberale vrienden, ik wil jullie voor 2023 heel graag een positief jaar toewensen. Vol optimisme en ambitie, vol kansen om met beide handen te grijpen, en vol plezier en inspirerende ontmoetingen. Zoals Ghandi zei: "See

the change you want to see in the world." Wees die Blue Bird, die blauwe vogel, want het is geen toeval dat die blauw is. Gelukkig nieuwjaar aan jullie allen!" ■

lot van het land op de langere termijn. Begrotingsdiscussies worden door politici te vaak als een verplicht nummertje beschouwd dat best zo lang mogelijk uitgesteld wordt om dan vlug vlug, in een zeer beladen en overgemediatiseerd weekend de begrotingsklus trachten te klaren. Alleen die werkwijze is een 'recepty for disaster'. Wat nodig is, is een deugdelijk budgettair beleid en een duidelijke visie op de overheidsfinanciën en de precieze kerntaken van de overheid. Een visie die legislatures en generaties overspant. Iedereen zal het ermee eens zijn als ik zeg dat een lange termijnbeleid in België geen evidentie is. Politici durven nog nauwelijks grote beslissingen nemen. In economisch goede tijden geven ze te veel uit, en in economisch slechte tijden moeten we dan helaas op de blaren zitten. België slaagt er niet in om het dak te repareren als de zon schijnt. We strompelen van crisis naar crisis in de hoop dat de structurele fouten in ons politiek systeem vanzelf verdwijnen.

Land met troeven

"Toch mogen we onze politici niet beladen met alle zonden van Israël. Ons land is er te midden van vele crisissen in geslaagd de koopkracht te vrijwaren, de armoedecijfers onder controle te houden, en ons economisch weefsel te beschermen. Op budgettair vlak mogen we uiteraard ook niet vergeten dat een begrotingssaldo vaak afhankelijk is van de internationale conjunctuur. Een element waar de nationale politiek in tijden van globalisering en supranationale samenwerking niet altijd evenveel vat op heeft. Maar net daarom is een goed budgettair beleid zó belangrijk. België is een land met enorm veel troeven. Een Gentse professor met kenmerkende krullen en dito vlinderdas zei ooit dat België een godenkind is van globalisering. Dankzij onze open economie en de interne Europese markt kunnen we meesurfen op de golven van onze buurlanden, zoals Duitsland. Ook de hoofdstad Brussel is een economische, politieke en diplomatieke troefkaart van jewelste. De

Belgische gezondheidszorg is nog steeds iets waar andere landen terecht jaloers op zijn. En niet te vergeten, we beschikken over een handvol wereldhavens, zoals Antwerpen, Zeebrugge, en niet te vergeten Oostende. Het is zaak om optimaal gebruik te maken van die troeven en Vlaanderen, Brussel en België om te vormen van een structurele 'underperformer' naar een onversneden welvaartskampioen. Daarvoor is enorm veel moed en verbeelding nodig, moed en verbeelding waarover onze nieuwe staatssecretaris van Begroting, Alexia, hopelijk beschikt. Qua expertise en professionele adelbrieven zit het alvast snor. Los daarvan ben ik als Brusselse liberaal enorm blij en verheugd dat onze partij een perfect tweetalige Brusselselaar naar de federale regering heeft gestuurd."

De LVV-voorzitter eindigde met: "In naam van het LVV wens ik Alexia alvast heel veel succes in haar nieuwe functie in wat hoogst waarschijnlijk geen evident laatste regeringsjaar wordt." ■

De intrigant van de Bosporus

In 1970 verscheen een nieuw album van Asterix en Obelix, La Zizanie. Caesar slaagt er maar niet in het kleine Franse dorpje van de Galliërs te veroveren. Hij smokkelt daarom een beroeps binnen, Cassius Catastrophus, die twee stenen kan doen vechten. Divide et impera. Tweedracht zaaien is een vak apart. In een film met dezelfde titel uit 1978 toont burgemeester Louis de Funès hoe je moet sjoemelen om je eigen ondergang te bestrijden. Al is de ondergang, net als voor de strip-Romeinen, onafwendbaar.

door Lukas De Vos

Het moet zijn dat de jonge voetballer Recep Erdoğan beeldverhalen verslond, of in zijn godsdienstopleiding later dol was op industriële zwendelaars als De Funès. Hij ontpopte zich hoedanook tot een intrigant hors catégorie in zijn politieke loopbaan. Even gluisperig als de kobold Catastrophus, even neurotisch als de hyperkinetische acteur. Wat verklaart waarom zijn achtervolgingswaan beangstigende vormen heeft aangenomen. De voorbije weken is alweer duidelijk geworden welk gevaar hij voor zijn eigen land en Voor-Azië betekent.

Zelfoverschatting

Het zit er namelijk bovenarms op met Griekenland, met Zweden, met de EU, met de Amerikanen. En zijn dubbelzinnigheid in de Oekraïens-Russische oorlog is weinig meer dan zelfoverschatting. Het schema dat hij volgt sinds zijn aantreden als eerste minister in 2003 is herkenbaar: het is uitgerkend het spoor dat Duitsland in de jaren dertig volgde, en tot dictatuur leidde. Van vermeende buitenlandse vijanden tot frustraties uit revanchisme en irredentisme, van (grond)wettelijke ingrepen tot volledige controle over media, gerecht, leger, economie en onderwijs. Alleen het eenpartijstelsel is nog niet geslaagd in Turkije.

Dat er vetes zijn met Griekenland, ligt voor

De Turkse president Erdoğan.

de hand. Het zijn nu eenmaal rivaliserende buurlanden, in de nasleep van een eeuwenlange Ottomaanse bezetting van Zuid-Europa. Erdoğan rakelt geregeld een Griekse dreiging op om het eigen expansionisme te verdoezelen. De nieuwe steen des aanstoots is het kleine Griekse eilandje Kastellorizo vlakbij de Turkse zuidkust. Ook eilanden hebben recht op een exclusieve 200 mijlszone als ze op een continentaal plat liggen. “Het is te klein”, beweert Erdoğan. “En Griekenland breekt de internationale wetgeving door het te militariseren”. Sterker nog, hij dreigt ermee onverwachts raketten op Athene af te vuren, als het niet inbindt.

Het is een typische tactiek om de schuldvraag om te keren, een methode die horrelvoet Joseph Goebbels met succes toepaste, want “die Wahrheit ist der Todfeind der

Lüge, und daher ist die Wahrheit der größte Feind des Staates.” In de twee oorlogen heeft Turkije trouwens de kant gekozen van Duitsland, wat liefst verzwegen wordt in Ankara. Maar de nauwe banden – Duitsland is nog altijd Turkijes grootste handelspartner – staan niet garant voor soepele relaties. De Duitse kant is onwillig om een actieve integratiepolitiek voor de 3 miljoen Turkse werkkrachten te voeren, Turkije eist dat zijn “onderdanen” vasthouden aan hun cultuur en godsdienst. Nog maar enkele jaren geleden haalde Erdoğan in Duitsland fors uit op een bijeenkomst van zijn AKP-aanhangers en eiste onderwijs in het Turks voor de diaspora. Sinds Merkel zijn de verhoudingen dan ook ferm bekoeld. Overigens wou de AKP ooit lid worden van de EVP met het oog op lidmaatschap van de EU, maar bedacht zich op het laatst en trad in 2013 toe tot de conservatieve alliantie ECR.

De waarheid is dat Turkije onderuit tracht te komen uit het Verdrag van Lausanne (1923). Het zeerecht botst immers met de directe belangen. Reden waarom Erdoğan desnoods met geweld een herziening wil forceren. Het Verdrag van Lausanne stelde een einde aan de Grieks-Turkse oorlog, die Kemal Atatürk eind 1922 beslechtte, en onder meer verplichte volksverhuizingen meebracht vanuit Smirna (anderhalf miljoen Grieken) en Thracië (een half miljoen Turken). Op dit ogenblik leven er nog minder 2.000 Grieken in Turkije.

Nieuwe spanningen

Artikel 15 van het Verdrag bepaalt dat twaalf eilanden, waaronder Rhodos, Kos, Patmos, Chalki en, jawel, Kastellorizo toegekend worden aan Italië. In 1947 is de 'Dodekanesos' in zijn geheel overgedragen aan Griekenland bij de Vrede van Parijs. De eilanden mochten inderdaad niet als militaire bases worden uitgebouwd ("V.14: 'These islands shall be and shall remain demilitarised'"), wel mocht er opleiding gebeuren. Dat is nog altijd het geval. En de kustwacht mag toezicht houden op inbreuken op het zeerecht. De voorbije jaren, na de Europese overeenkomst om in ruil voor miljarden de zowat 3,5 miljoen vluchtelingen uit Syrië, Irak en Afghanistan op te vangen, is de spanning weer opgelopen, vooral rond Lesbos. Al meer dan eens wou Erdoğan "de poort weer openzetten". Door de economische crisis nu wil hij zo snel mogelijk de Syriërs weer naar huis sturen. Daarom zoekt Erdoğan opnieuw toenadering tot president Assad, terwijl zijn raadgever Ibrahim Kalin openlijk mag waarschuwen dat "een nieuwe militaire operatie in Syrië elk ogenblik kan". De ministers van Defensie zullen elkaar nog ontmoeten voor overleg, half februari is het de beurt aan de buitenlandministers.

Koerden

De mantra is dezelfde gebleven: "Wij willen veiligheid aan onze grenzen", en daarom bezetten we gebieden in Syrië vanwege Koerdische troepen. Zo'n inval is al drie keer gebeurd sinds 2016, en lijkt meer een doekje voor het bloeden om in eigen land de poli-

Nieuwe Turkse toenaderingen tot de Syrische president Assad?

Het album van Asterix en Obelix, La Zizanie. Vergelijkingen met Erdoğan?

tiëk verder te knevelen. Het Hooggerichtshof blokkeert namelijk de overheidssubsidie van 29 miljoen dollar aan de Koerdische partij in het parlement, de HDP, die 56 verkozenen heeft met 13,5% van de stemmen. 52 van hen worden nu vervolgd voor banden met de PKK. Net voor Kerstmis is Keskin Bayindir, medevoorzitter van de partij, opgepakt en opgesloten. HDP-voorzitter Demirtas zit al zes jaar in de cel, zonder aanklacht. Burgemeesters zijn vervangen door regeringscommissarissen. De volgende stap wordt allicht een verbod op die partij "van terroristen".

Verkiezingen

Of dat verstandig is, is een andere zaak. De presidentsverkiezingen in mei of juni zouden dan wel verkeerd kunnen uitpakken voor Erdoğan. Normaal schuift de HDP een eigen kandidaat naar voren. Die neemt meestal stemmen weg van de CHP, de kemalistische oppositie. Als het tot een ontbinding van de partij komt, wordt de herverkiezing van Erdoğan iets hachelijker. Hij heeft al voor de vlucht vooruit gekozen: zijn gevaarlijkste tegenstrever, de populaire burgemeester van Istanboel Ekrem Imamoglu, is gauwgaauw veroordeeld tot 2,5 jaar gevangenis en verbod op alle politieke activiteiten. De rancune van Erdoğan na de verkiezingsnederlaag in Istanboel kan niet groter zijn. Hij liet het gerecht de verkiezingen ongeldig verklaren, maar kreeg een nog

grotere klap bij de tweede stembusgang. Imamoglu's vergrijp? Hij had de toenmalige kiescommissie een bende "idioten" genoemd. Vreemd dat de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Süleiman Soylu eerst Imamoglu een idioot had genoemd, en ongemoeid is gelaten.

Officiële waarheid

Ook met Zweden is het hommeles. Eerst was er heibel omdat Zweden weigert de onafhankelijke journalist Bülent Kenes uit te leveren. Logisch, nu in oktober de nieuwe censuurwet is ingevoerd: "desinformatie" levert drie jaar opsluiting op. Er is maar één waarheid, en dat is de officiële. Erdoğan is ook uit zijn vel gesprongen nu Koerdische sympathisanten (het Zweeds Solidariteitscomité voor Rojava) een pop hebben opgehangen voor het stadhuis van Stockholm, voeten omhoog, en met Hitlersnor. "Een inbreuk op de afspraken over wapenvervoer en terreurbestrijding", kreet buitenlandminister Çavuşoğlu. "De Zweedse regering moet ingrijpen". Of anders? Anders blijft Turkije de toetreding tot de NAVO blokkeren. Over de eigen wapensmokkel naar Syrische milities zwijgt Ankara als vermoord. Over de levering van drones en raketten aan zowel Oekraïne als Rusland, geen woord. Idem over de toenadering tot aartsvijand Iran en de gestage pogingen om lid te worden van de door Peking opgezette Samenwerkingsorganisatie van Sjanghai, een Aziatisch veiligheidssamenwerkingsverband met onder meer Rusland en India. Iran treedt dit jaar als volwaardig lid toe.

Dat alles gebeurt tegen een achtergrond van de grootste economische crisis ooit. En ten slotte: de vervreemding van het volk wordt hallucinant: werklozen en dissidenten staan ver af van de weelde waarin Erdoğan baadt in zijn stulpje. Zijn Witte Huis (groter dan dat van de VS, lelijker en protseriger dan dat van Ceaucescu) heeft de schatkist een half miljard gekost, zijn reusachtige bouwplannen straks véél meer. De sultan die kalief wou worden dreigt onvermoed de pasja te worden van verfoeide "bondgenoten": Rusland, Iran, Saoedi-Arabië. Turkije wordt opnieuw de zieke man van Europa. ■

Het Vlaams van Charles Magnette

door Sébastien Baudart
(Liberas)

Opnieuw voorzitter

De progressieve Luikse liberaal is tijdens de zittijd 1928-1929 al eens Senaatsvoorzitter, op 20 november 1929 is zijn herverkiezing een formaliteit. Pas herkozen richt hij zich tot de senatoren: hij geeft aan zich vereerd en fier te voelen om het in hem gestelde vertrouwen, en roept op om goede wil te tonen én goed werk te leveren. 'Dan neemt de voorzitter, tot ieders verrassing, het woord in het Nederlands, wat onmiddellijk wordt onderstreept met applaus', meldt Het Laatste Nieuws de dag nadien. Het lijkt een futiliteit, maar een deels Nederlandstalige openingsrede door een voorzitter van de Belgische Senaat is een primeur. Magnette is nochtans verre van een flamingant, zoals hij zelf ook in zijn toespraak aangeeft. In zijn periode als Kamerlid tussen 1894 en 1900 kant hij zich tegen de verschillende wetsvoorstellen om de Belgische taalkwestie te regelen en tegen algemene tweetaligheid als mogelijke oplossing (hij is wel voor tweetaligheid in Vlaanderen en eentaligheid in Wallonië). Als voortrekker van de Waalse beweging en notoir verdediger van 'les droits des Wallons' verzet hij zich tegen een België dat door Vlaanderen gedomineerd zou worden en ijvert hij onder andere lange tijd voor het behoud van een Franstalige Gentse universiteit.

Een boodschap voor 1930

"Ik ben niet vertrouwd met de taal waarin ik tot u enkele woorden wil richten", begint Magnette aan het Vlaamse gedeelte van zijn toespraak. Als een evenwichtskunstenaar zoekt hij in het vervolg van zijn rede het juiste midden tussen zijn eigen overtuiging (hij blijft het Frans beschouwen als 'de band van

Op 20 november 1929 krijgt de liberale Senaatsvoorzitter Charles Magnette algemeen applaus vanop de banken van de Senaat. Enkele dagen later krijgt hij de wind van voren in de wallingantische pers. De reden? Een halve toespraak in het Nederlands.

Uit Het Laatste Nieuws, 21 november 1929, blz. 3. (Collectie Liberlas)

de Belgische eenheid'), de erkenning van het Nederlands als taal van het grootste deel van de Belgische bevolking én als cultuurtaal, en de gevoeligheden die in de verschillende kampen met de Belgische taalkwestie gepaard gaan. Door zijn gebaar van toenadering hoopt hij de verdere ontwikkeling van de Vlaamse beweging los te koppelen van 'vrees en afkeer' voor de Franse cultuur.

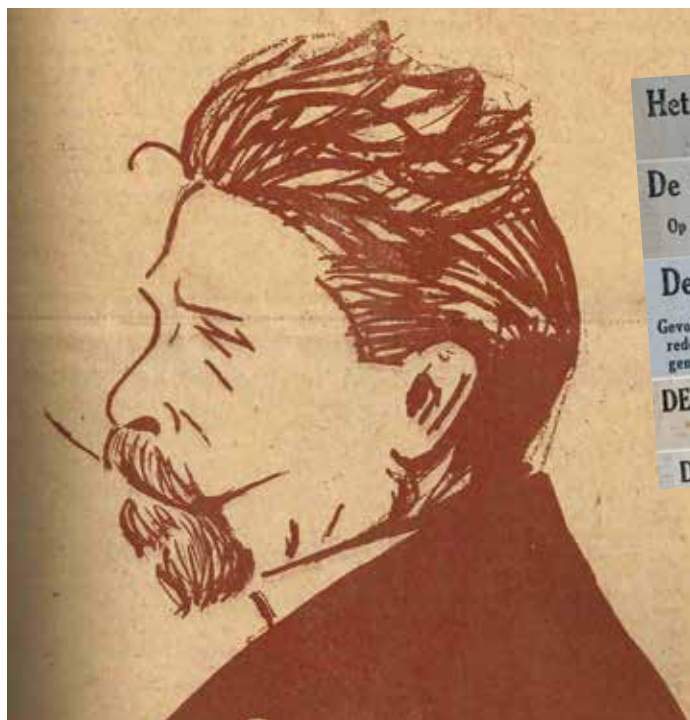
Met het laatste deel van zijn toespraak, die hij opnieuw in het Frans uitsprekt, geeft Magnette meteen een van de redenen voor zijn geste: de viering van honderd jaar Belgische onafhankelijkheid in 1930. Hij wil niet wegstijgen van de ernstige problemen waarmee het parlement en het land momenteel geconfronteerd worden, en wil zich voor oplossingen laten inspireren door het recente verleden:

'Patriotisme et Endurance – Vaderlandsliefde en Volharding' – de titel van een herderlijke brief van kardinaal Mercier uit de Eerste Wereldoorlog. 'Endurance' ziet hij als tolerantie, wederzijds begrip, besef van gemeenschappelijke belangen en zelfs opofferingen om een hoger doel te bereiken. Patriotisme beschrijft hij als liefde voor de geboortegrond, 'hetgeen uitsluit noch de gewestelijke voorkeur noch het oprecht en vreedzaam streven om de onverdeelden van het gemeenschappelijk vaderland schooner en sterker te maken'. Om uiteindelijk te besluiten met de hoop dat 1930 de verwezenlijking van 'dezen eenheidsdroom' mag brengen 'in een geest van eendracht en verbroedering'. Hij krijgt langdurig applaus van de senatoren.

Crisis en evolutie

Eind november 1929 verkeren de Liberale Partij, de katholiek-liberale regering-Jaspar II en bij uitbreiding de hele Belgische politieke wereld in volle crisis over de volledige vernederlandsing van de Gentse universiteit. Dit probleem wil de katholieke premier Henri Jaspar – samen met de rest van de taalkwestie – graag definitief oplossen. Op 20 november, wanneer Magnette met zijn openingsrede bijdraagt aan het creëren van een constructieve sfeer, lijkt een oplossing in zicht. Maar op 25 november dient de regering dan toch haar ontslag in: de liberale ministers gaan in principe akkoord met de vernederlandsing, maar durven onder druk van hun achterban de sprong nog niet maken.

De Vlaamse geste van Magnette moet ook – net als het zoeken naar een oplossing voor

Charles Magnette door Jacques Ochs op de cover van *Pourquoi Pas?*, 6 mei 1921. (Collectie Liberas)

Koppen op de voorpagina's van *Het Laatste Nieuws* op 15, 16, 17, 19 en 20 november 1929. (Collectie Liberas)

de kwestie Gent – gezien worden in het kader van de verdere vernederlandsing van het parlement na de verkiezingen van mei 1929, onder andere door een doorbraak van de Vlaams-nationalisten, die voor het eerst in de Senaat belanden. De Gentse letterkundige Maurits Basse plaatst in 1933 de toespraak van Magnette binnen het kader van een algemene maatschappelijke verschuiving naar een grotere tolerantie, kennis en gebruik van het Nederlands. Twee dagen na de toespraak stelt *De Standaard* onder de titel 'Vlaamsch in het Parlement': "De Vlamingen volgen met genegen belangstelling deze uitingen van een gewijzigde geestesgesteldenis [...] Het wordt ten andere zeer natuurlijk en zelfs voornaam, om Nederlandsch te spreken in het Parlement."

"Sierlijk Vlaamsch"

Over de kwaliteit van het Nederlands van Magnette zijn niet alle getuigen het eens: terwijl de *Gazet van Antwerpen* het heeft over 'sierlijk Vlaamsch', grapt een redacteur van *Pourquoi Pas?* onder de titel 'Le flamand de M. Magnette' dat aanwezigen zich afvroegen welke taal hij sprak: Engels misschien, Italiaans, of Bretoens? Volgens de redacteur staat zijn accent nog niet helemaal op punt, maar "ça viendra". En "en attendant, paix aux hommes de bonne volonté." Zo denkt ook Le Vingtième Siècle erover, die spreekt over "een geweldig voorbeeld van hoffelijkheid

en edelmoedigheid".

De meeste perstitels houden het de dag na de zitting bij een neutraal verslag. De volgende dagen komen er meer persreacties die de "sterke appreciatie en unanieme instemming" voor de "moedige actie" van Magnette rapporteren. Al ziet *La Libre Belgique* er ook "een elegante tegenaanval" in "tegenover de ijver waarmee veel flaminganten zich inzetten om de beraadslagende vergaderingen van het Vlaamse land eentalig te maken door er het Frans te verbannen".

Over kaakslagen en abdicaties

Toch kan niet iedereen het hele gebeuren appreciëren. Het Vlaams-nationale weekblad *Vlaanderen* bijvoorbeeld noemt de uitspraak over het Frans als "de band van de Belgische eenheid" "een nieuwen kaakslag" aan het Vlaamse volk. De socialistische krant *La Wallonie* ziet dan weer "abdication" na "abdication" (letterlijk 'troonsafstand', maar hier best te begrijpen als 'zware toegeving' of 'knieval') en beschouwt de toespraak van Magnette als een "instemming met de officiële en versterkte tweetaligheid". Twee dagen na het eerste bericht publiceert *La Wallonie* onder de titel 'Pentalinguisme' een lezersbrief in het Waals met commentaar in het Frans waarin gesuggereerd wordt om naast het Frans en het Vlaams ook "ons dialect" in de Senaat te introduceren, net als het Duits en "het Bantoe van onze Congolese broeders".

En zoals *Het Laatste Nieuws* schrijft, wordt Magnette ook "afgekeurd en aangevallen door zijn eigen vrienden" in Luik, wiens "wallingantische lichtgeraaktheid" hij volgens *La Libre Belgique* gekrenkt heeft. De Luikse eerder liberaal gezinde krant *La Meuse* ziet het hele gebeuren als een absurditeit en een toegeving aan het Vlaams-nationalisme: "Sinds de wapenstilstand leiden de politici de Walen van toegevingen naar toegevingen. Elke dag onderwerpen ze Wallonië meer aan Vlaanderen". Het *Laatste Nieuws* concludeert dan ook: "En dan is men er over verbaasd, dat met dergelijke onverdraagzaamheid een billijke en bevredigende oplossing van de taalkwestie zoo moeilijk wordt!"

Epiloog

Ook Magnette zelf verspeelt een week na zijn constructieve geste een kans om te zwijgen. Op 28 november schrijft de socialistische *Volksgazet* dat Magnette aan een journalist verklaarde "dat de rechten der franskiljonische minderheid in Vlaanderen moeten beschermd worden, maar dat er in Wallonië geen Vlaamsche minderheid bestaat". De krant vraagt zich af of Magnette, "die een burger is", "nog geen enkel van de driehonderdduizend Vlamingen ontmoet [heeft] die in Wallonië leven". "Of hebben alleen kasteelheeren en katoenbarons rechten en arbeiders niet"? Wordt vervolgd tijdens de komende eeuw Belgische politieke geschiedenis ... ■

Dit is een ingekorte versie van het gelijknamige artikel op Liberas Stories. De volledige tekst, alle referenties en de weergave van de volledige Nederlandstalige toespraak van Magnette zijn te vinden op www.liberasstories.eu.

Winst in de sociale sector?

Recent zijn er een aantal schandalen geweest, zowel in WZC (woonzorgcentra) als in KDB (kinderdagverblijven). Terechte vragen konden en moesten gesteld worden. Zo bijvoorbeeld of het wel kan dat door winst gedreven commerciële bedrijven actief zijn in de sociale sector.

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Of nog vragen rond procedures, regelmatige controles én opvolging van de resultaten van deze controles; alerter reageren als klachten van patiënten en/of familie worden naar voren gebracht, enz. Daarnaast is er zeker zoals in heel wat andere sectoren ook het probleem van de te hoge werkdruk, en dus de onderbezetting van de 'normale' personeelskaders. Dus als er ergens iets fout loopt, is het meestal een mix van verschillende factoren die op een ongelukkige manier, al dan niet toevallig, samenlopen.

Drie modellen

Eén facet dat in al die discussies veel minder naar voren is gekomen, is de juridische structuur van al deze instellingen die actief zijn in de sociale sector. Grosso modo kan men drie verschillende modellen terugvinden:

sommige zijn opgezet door de (lokale) overheid: denken we maar aan ziekenhuizen, WZC's, KDB's van een stad of gemeente of haar OCMW. Ze hebben meestal een statuut van (autonoom) overheidsbedrijf;

andere zijn ontstaan in het verlengde van sociale organisaties (mutualiteiten, vakbonden, religieuze verenigingen, enz.) en hebben meestal het statuut van VZW (vereniging zonder winstoogmerk);

een derde categorie bestaat uit de puur private initiatieven en hebben dus meestal het statuut van een vennootschap (sommigen zijn zelfs beursgenoteerd, denken we maar aan de grote "ketens" van private WZC's). In deze groep mogen ook de zelfstandige thuisverpleger/verpleegsters worden gezet alsook de onthaalmoeders (de kleinschalige KDB's).

In theorie zouden deze 3 categorieën in principe dezelfde kwaliteit van zorg moeten verstrekken. In de praktijk blijkt dat toch niet altijd het geval te zijn. Zonder er een karikatuur te willen van maken, mag men toch wel stellen dat de meeste publieke initiatieven (die vaak gebruikt worden als een verlengstuk van het dienstbetoon van de (lokale) politici) een meer dan behoorlijke kwaliteit van zorg verstrekken, maar niet altijd een toonbeeld zijn van efficiënt beheer. De tekorten worden door de (lokale) belastingbetaler bijgepast. In het pure 'non-profit' segment wordt gestreefd naar een billijk evenwicht tussen de belangen van de patiënt en het personeel, zonder de duurzaamheid van de organisatie in het ge-

drang te brengen (wat men ook wel eens als "sociaal ondernemerschap" omschrijft). Bij de private initiatieven blijkt het nastreven van winst toch altijd de eerste en dominante drijfveer (ondernemen in de sociale sector is nog altijd iets anders dan "sociaal ondernemerschap"...).

Winst slechte drijfveer

Vooral dat derde segment van ons 'hybride' sociaal weefsel verdient meer aandacht. Wat opvalt (zonder daarom een volledige en wetenschappelijke analyse te hebben gemaakt) als we de recente schandalen bekijken, is dat deze zich meestal afspelen in sites die behoren tot de louter commerciële sector. Dat doet meteen de vraag rijzen of het wel zo'n goede combinatie is om louter commerciële (door winst gedreven) organisaties te laten opereren in een sociale omgeving die vooral met sociaal zwakkeren (kinderen, ouderen, ...) moet omgaan? Kunnen (zelfs strenge) procedures en/of controles verhinderen dat (als er knelpunten ontstaan) het maken van winst en/of het beheersen van de kosten, voorrang krijgen op het veiligstellen van het (sociaal) welzijn van hun 'klanten'? Deze vraag rustig en sereen beantwoorden, lijkt mij belangrijker dan het telkens weer direct oproepen de bevoegde voogdijminister naar de uitgang te begeleiden. ■